ПРАВОВА ПРИРОДА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СИСТЕМІ ВІДНОСИН МІЖ ДЕРЖАВОЮ І ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ

Євгенія Олексіївна ЖУКОВА,

кандидат юридичних наук,
докторант Міжнародної
Академії управління персоналом

Розгляд сутності феномена публічного адміністрування необхідно розпочати з аналізу його онтологічної природи, що дасть змогу усвідомити його призначення у соціальних системах суспільства. Положення ч.2 ст.5 Конституції України, які визначають роль народу як носія суверенітету і єдине джерело влади в Україні [1], обумовлюють існування правового механізму своєї реалізації, у тому числі функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування.

Виникнення у правовій науці та державній практиці інституту публічного адміністрування як особливого способу та структури здійснення деяких функцій держави потребує з'ясування особливостей буття та існування цього інституту, що дасть змогу зрозуміти його властивості.

Отже, варто пам'ятати що термін публічне адміністрування виник не в Україні, і, поки вітчизняна наука робила спроби узгодити цю категорію з національними традиціями державного і публічного управління, у державах так званої сталої демократії розуміння практичного застосування публічного адміністрування характеризується певним прогресом. Цей прогрес, зокрема, пов'язаний з тим, що від ціннісного розуміння публічного адміністрування розвинені демократичні держави зробили декілька кроків до його втілення у системи народовладдя. Така реалізація стала можливою завдяки широкому впровадженню сучасних інформаційних технологій, які дали змогу створити та забезпечити ефективне функціонування е-урядів. Е-уряди, як особливий феномен сучасної сфери публічного управління, дають змогу кожному активному громадянину, який бажає долучитися до процесів публічного управління, висловити за допомогою різноманітних процедур свою думку щодо різноманітних аспектів державного і суспільного життя. Можна констатувати, що в Україні нині завдяки активному проникненню інформаційних технологій у діяльність публічної адміністрації спостерігається значний, порівняно з багатьма державами-членами Європейського Союзу, прогрес у цифровізації адміністративних послуг, але, на жаль, ці тенденції ще недостатньо усвідомлені вітчизняною наукою на рівні правової доктрини цифрової сервісної держави та публічного адміністрування в епоху постмодерну.

Безумовно, не можна ідеалізувати процеси віртуальної участі громадян у системі публічного управління. Разом з тим, як свідчить і закордонний, і національний досвід, такі процеси можливо значно оптимізувати за допомогою цифрових технологій. Зокрема, це стосується обрання громадських рад при органах виконавчої влади, а також при інших державних органах, що останнім часом в Україні реалізується за допомогою дистанційного го-

© Жукова Є. О., 2020

лосування з двофакторною авторизацією з використанням номера телефону та електронної адреси.

Методологічно з'ясувати, яке саме місце займає публічне адміністрування у процесах розвитку нашої держави, можна, якщо відповісти на декілька запитань, які є критеріями онтології публічного адміністрування в його сутнісно-життєвих аспектах.

У філософських науках онтологія сприймається як сукупність різних концепцій світобудови, у якій людина займає певне, визначене тією чи іншою концепцією, місце. З цієї науково-методологічної позиції виділяють три питання, які не тільки філософи, а й усі мислячі люди звертають до світу. Ці питання лише відносно незалежні одне від одного. Відносно — тому що мова все ж таки йде про один і той самий світ і про те саме його розуміння в рамках даної концепції. Питання ці полягають у наступному: 1) яка природа окремих речей та світу загалом? Відповідь це питання належить до натуральної онтології; 2) яка структура світу загалом і кожного предмета окремо? Відповідаючи це питання, звертаються до структурної онтології; 3) чи змінюється світ, і якщо так, то як, у якому напрямі? Чи має місце те, що називають розвитком? Сукупність відповідей на ці питання динамічною онтологією [2].

Спробуємо відповісти на ці запитання з позиції адміністративно-правового забезпечення публічного адміністрування. Відповідь на питання про природу публічного адміністрування слід, на нашу думку, шукати у концепції сервісної держави як соціального утворення, функціонування якого детерміновано основною метою – додержанням прав і свобод людини і громадянина, задоволенню інтересів та потреб фізичних та юридичних осіб, що можуть носити економічний, політичний, освітній, екологічний, безпековий та інший характер.

Безумовно, коли йде мова про задоволення потреб громадян, перше питання, яке постає під час зміни парадигми, полягає у відповідності таких потреб інтересам інших членів суспільства. На нашу думку, відповідь на це питання не потребує детального аналізу кожної інтенції або їх груп. Оскільки у державно-організованому суспільстві існують правові акти, які визначають деліктність певних діянь [3, с.15], а також система правоохоронних органів, які призначені для охорони публічного порядку та протидії злочинам і правопорушенням, питання щодо співвідношення індивідуальних та громадських інтересів має вирішуватися виключно на рівні виключення тих потреб, зміст яких утворюють делікти. Натомість, будь-яка потреба громадянина, яка передбачає для своєї реалізації певних дій публічної адміністрації і одночасно не утворює у разі реалізації певного делікту, має бути задоволена.

Перехід від державно орієнтованого суспільства до суспільства, у центрі уваги якого знаходяться права, свободи та інтереси людини, не буває безболісним. Не зважаючи на те, що пройшло вже 30 років з моменту набуття Україною незалежності, радянська концепція планування державних інтересів ще не зникла остаточно. Її відголоски мають місце, наприклад, під час спроб надання правоохоронним органам всеосяжних повноважень, що особливо яскраво продемонструвала ситуація під час пандемії коронавірусної хвороби COVID-19. Як справедливо зазначає Ю. Оборотов,

© Жукова Є. О., 2020

при формуванні інституціональних структур визначальними є два чинники: 1) культурна традиція й політична обстановка; 2) становище суспільства в системі міжнародних зв'язків. Для аналізу суспільних інститутів є важливим врахування характеру еліт і розподіл доступу цих еліт до ресурсів. Визначальні ролі виконують: політична еліта, що має безпосереднє відношення до регуляції влади; культурна еліта як формуюча культурні символи і смисли діяльності; моральна і правова, визначаючі принципи солідарності й громадської довіри. Інституціоналізація основних норм здійснюється шляхом взаємодії між елітами, що зайняті в організаційно-інституціональній сфері (політична й економічна еліта), й елітами, що формують норми соціального порядку (законодавча й судова еліта). Такого роду інституціоналізація основних норм сама виявляє потенціал для конфліктів, напруг і змін [4].

Отже, правова природа публічного адміністрування в демократичній правовій державі полягає у здійсненні спеціально уповноваженими представниками держави та/або обраними у встановленому порядку представниками територіальних громад діяльності, спрямованої на реалізацію інтересів та потреб фізичних та юридичних осіб, у межах їх компетенції, встановленої законом або підзаконними правовими актами. У цьому полягає натурально-онтологічний аспект публічного адміністрування.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України.* 1996. № 30. Ст. 141.

2. Цофнас А. Ю. Философия. Ч. 1. Предмет философии. Онтология: учеб. - справ, пособие / А. Ю. Цофнас. Одесса: Наука и техника, 2009. 196 с.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: наук.- практ. коментар / Р.А. Калюжний, А.Т. Комзюк, О.О. Погрібний та ін. Київ.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 781с.

4. Оборотов Ю. Н. Традиции и обновление в правовой сфере: вопросы теории (от познания к постижению права). Одеса: Юрид. літ., 2002. 280 с.

© Жукова Є. О., 2020